

Anmärkningar wid det sätt at tilskära kläder som nu är brukeligt, af skräddare-ämbetet i Stockholm framgifne. Stockholm, ttryckt [!] hos direct. och kongl. boktr. i storförstendömet Finland, Jacob Me

(Merckell
1754

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

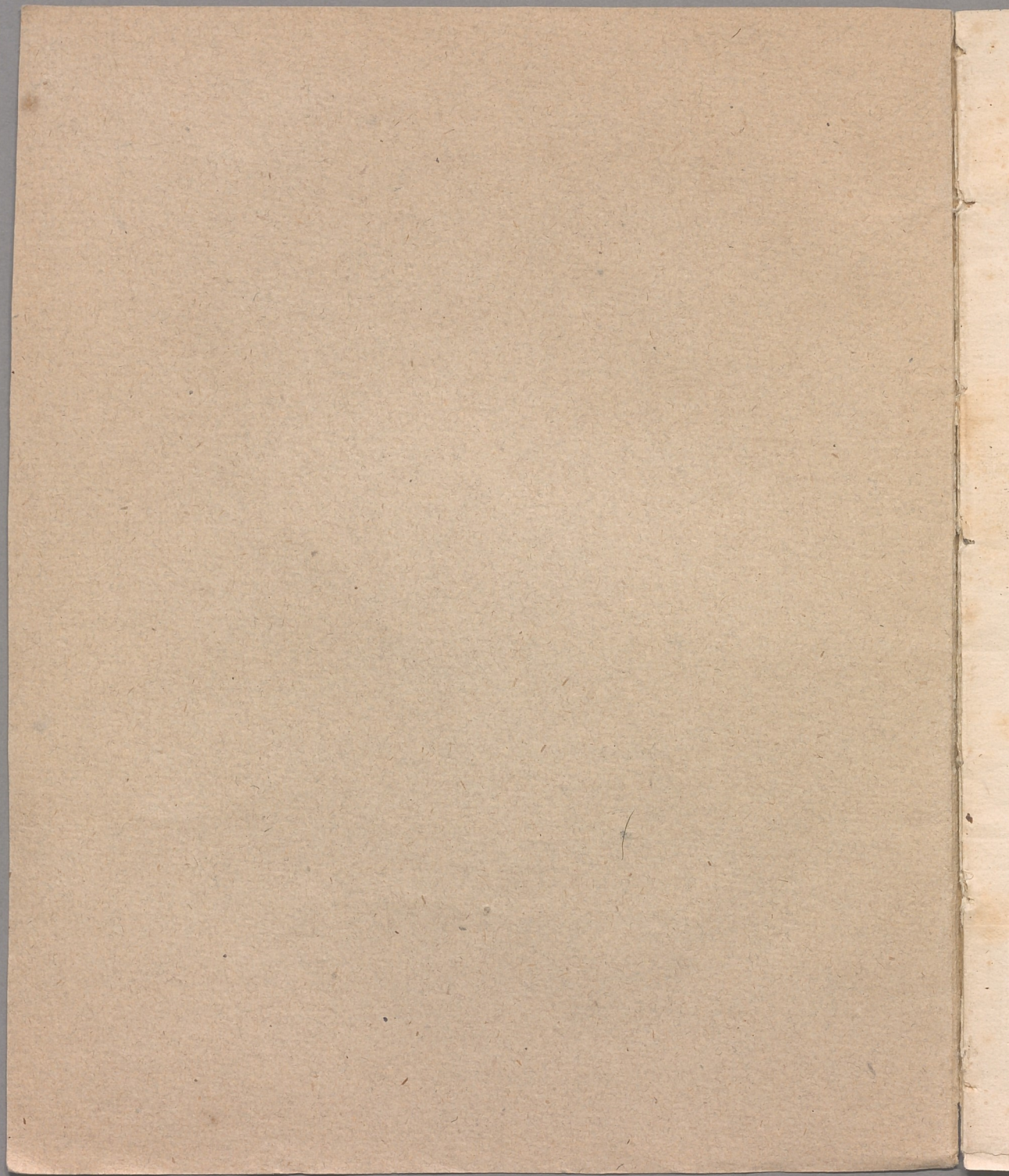
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

ANMARKNINGAR...

Telander
Vagners
(Pr.)

1754
1700-1829

1754

SU. Saml.
Teknol.
Vävn.
(Bv)
1754
1700-1829

Anmärkingar

Wid det sätt

2te

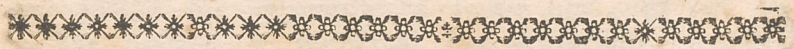
Silfåra Kläder

Som nu är brukeligt,

af

Skråddare = Ämbetet

I Stockholm framgifne.

STOCKHOLM,

Tryckt hos Direct. och Kongl. Boktr. i Storförstendömet Fin-
land, JACOB MERCKELL, 1754.

Imprimatur

N. OELREICH.

Efter begäran har jag genomsett dessa artiga Anmärkningar, samt jämfört dem emot Chartorna. Ock emedan däruti finnes åtskilligt, som gifver reda ock ljus uti et nog angelägit göromål, ock tillika hedrar det Loff. Skräddare-Ämbetet; så skulle jag önska, at denna korta ock nyttiga Skriften blefve genom trycket allmän. Stockholm den 23 Apr. 1754.

Jacob Faggot.

Huruwål Klåders tillfårande synes vara ett ibland de älssta göromål, och så gammalt, som någon af de andra Konster och Handgref, hwilka til vår Kropps nödiga wid magt hållande och så mycket beqwämligare skötsel alltid warit oundärlige; Icke destomindre förefalla wid denna Konsten, genom hwarjehanda tid efter annan sig yppande orsaker, sådana omständigheter, at den samma efter en så långlig öfning, hittills ej kunnat sättas för Allmänheten i det lins, at icke åtskilligt derwid, i synnerhet hos misstrognas sinnen, och sådana som tiltro sig hafwa ett bättre begrep derom, än de wärkeligen äga, fast de sielfwe aldrig lagt handen derwid, skulle gifwa anledning til misstankar och omilda omdömen, såsom skulle derwid nästan alltid begås otrohet af dem, som med detta göromålet hafwa at sösta.

Nu är det wäl icke omöjligt, at skundom en och annan denna Konstens Idkare icke torde för sika tilmålen alltid och til alla delar wara ofskyldig; imedlertid kunna dock sådana misstankar och bestymlingar, när de obetänksamt påbörjas de ofskyldige, ej annat än utmärka dels ett alt förfört och ogrundadt förtroende til egna begrep, samt någon deraf flytande otidighet och förhastande i omdömet, dels en lastwård kärlekslöshet som uttrar sig i förklenliga tankar och utlåtelse om Nästan; hwilket ju måste öma dem, som, jämte ett godt samwete, äfwen om sitt ärliga namn äro angelågne.

Til möjligaste förekommande häraf, är Stråddare, Ambetet föränlat, at, efter bästa insigt, til Allmänhetens esterrättelse, meddela följande wälgrundade och santfärdiga anmärkningar; jämte närstående *Charta*, hwilken af bemälte Ambete är författad och öfversedd, at af hwarjone och enom o wåldigt pröfwat och närmare undersökas. Skulle någon derwid finna, at de delar af en Klädning, hwilkas tillstånd här på *Chartan* är utmärkt, kunde ännu närmare passas, til någon besparing i Klådet, och den samme behagade lemna Ambetet del deraf, så wil det med all tacksamhet ett sådant förslag wedertaga.

Anmärkningar.

I. Som aldrig någon wis *Method* för detta warit utgifwen, til nödig förestift och underrättelse,

se, huru alla Delarna af en Klädning utur tyget bäst kunde tagas, och det ena jämkas uti det andra; utan hwar och en i des ställe härutinnan fölgt sina egna *Speculationer* så godt han kunnat, och sedan framgent förblifwit wid det tillställnings sätt, som han sielf utgrundat: så har dertigenom ej annat kunnat förorsakas, än at en, i tillställningsättet och det enas jämkning i det andra, varit mer eller mindre sparsam än en annan, alt efter som han haft större eller mindre snillegäfwor; och at följaktteligen ett lika *quantum* af lika bredt Klåde icke hos alla Stråddare upgått til en fullkomlig Klädning för en och samma Person.

2. Kommer det gansta mycket an på Klädernes *Façon*. Mera rymd fordras, at ståra ett stycke efter *goût* och smak, med des rundningar, börn och ringningar efter kroppens ställning; deremot behöfwes mindre rymd, at göra så wäl de stycken, hwilka böra til lifwet, som ärmarna mera raka, och ringningarna mera twungna: hwilka olika tillställningsätt förhålla sig mot hwarannan i rymden, såsom half-Cirkels eller *Triangels linier* emot en *linea recta*. Efter det senare tillställnings sättet kan en Lands-Stråddare altid forma ut med Sju alnar Klåde til en Klädning; då deremot en wälöfwad och därjämte ärlig Stads-Stråddare dertill behöfwes Nie, efter den snidt, som här på *Chartan* finnes aftagen. At den förra Klädningen sitter illa, det ursäktar wäl Herr Tanckelös dermed, at man ej kan begära bättre af en Lands-Stråddare; men

at den senare sitter wäl (och kanske, man wille ändå hafwa haft henne bättre) det wil tilläggas Stads, Skräddarens Syndiga Öga. Ett förhastadt omdöme!

3. Äftwen förekommer en stor olikhet i kropparnas rund och *structur*, som närmare utwisas wid deras *asmätning*, än wid påseendet. Till exempel: En Man med lång hals och höga ben, men smala skuldror, flata armar och platt bröst, han kan wara ett hufwud högre än en annan, med kort hals och stackota ben, men höga armar, samt breda skuldror och bröst: och denne senare drager drygare Kläder än den förra, hwilket en Skräddare näppeltigen skulle tro, efter den *stilmad*, som tyckes wara i påseendet, så framt han icke i sielswa werket finge derom öfwerlygelse.

4. Hvad åter Klädets *krummande* angår, så är den *ätskilnad* funnen, at när Klädet är *färst* eller *nytt* färdigt, löper det mera ihop, än när det någon tid *legat*. Utom desß har man i alla tider derwid haft de största *olägenheter*. Den *wanliga* *krumplings*-*indragningen* är, som *Chartan* utwisar, men wäl ofta löper det ihop ett helt *quarter* i bredden, och stundom en half *aln* i längden, då nödwändigt antingen *stycken* måste *saminan*-*skjutas*, *Fällorna* grundas, samt *Wäst*-*ärmar* och *Byxor* nog *starkwas*, eller och en *aln* Klåde *läggas* dertill. Och wid sådana *tilfällen* måste man *til*
stid,

Åå, det är swårt för Ågaren, at, på en annans berättelse, tro det han icke sielf sedt.

5. Utom alt detta förekomma stundom en eller flera stoppar eller fläckar ut Klådet, hwilka wäl icke lända Ågaren til någon skada, så wida Klådet wid stårningen så kan passas, at dessa obehageliga åkommor kunna flyttas dit de icke synas, och det tildelta alntalet lika fullt blifwer tillräckligt; dock får då Stråddaren ett nytt bekvämlighet, som rubbar hela hans ställning, och föranlåter honom, at stundom, wäl hundrade gånger, både tvärs- och längs, efter wända och passa tyget; innan han får dem undan.

6. I gröna och blå Kläder är färgen ofta ojämn, i det Klådet aningen åt ena sidan, så som merendels fins på grönt, är mörkare, och på den andra ljusare; hwilket synes komma deraf, at när Klådet ej är wäl fölgt efter färgningen, så drager Färgen sig mera och starkare åt den sidan, som i Ramen wänder sig nedföre: eller ock är det mörkare och ljusare wid ändarne.

Åfwen förekommer elikhet i *Melerta* Klåden, då *Melangen* är skulden, hwilket en Måstare nyttigen fick årfara, i det sådant ej kunde observeras, förrän Råcken war färdig, då det ena baksycket stiftade i blått, och det andra war hel blekt: hwarföre ock för honom ej war bättre råd, än ståta en annan Räck.

7. Har

7. Har präßen varit för het, eller präß-papperen ojämn, då behåller Klådet på somliga ställen så starck Glans, at den ej kan tagas bort, och på andra ställen är den åter så lös, at han wid minsta fuktighet går sin kos.

8. Utå blå Klåden i synnerhet äro esomoftast de så kallade wattu-ränder. Då Klådet är krymt, finnas ränder på längden, af samma utseende, som när man wridit ett wätt Klåde.

9. Förekomma ändteligen de så kallade rynk-band, hwilka i synnerhet wyppa sig på groftwa som och på Gothländska samt hemgjorda Kläder och Tyger, då ullen nu är lösare, nu hårdare, spunnen; hwaraf följer, at sedan Klådet är krymt, så löper det på de lösare ställen ihop til $\frac{1}{2}$ delis aln, men gifwer sig deremot ut på de hårdare ställen, at hwar dragningen gör stora rynkor; af hwilken Klåde-sort en Stråddare nåppeligen kan göra någon Klädning som passar.

Alla dessa fel, som i den fierde och alla de följande Anmärkningar blifwit wiste, äro af den bestaffenhet, at de icke kunna observeras, så länge Wahran ligger i sin Präß och Glans; Derföre stannar gemenligen största olågenheten på den, som medelst krympningen sätter henne i sitt naturliga utseende. Esomoftast sker Tilstårningen wid lins, eller på en mörk dag; Stundom är tiden så
fort

fort, at man ej så noga binner gränsta all ting: Ofta t an den olikhet, som är i Färgstifningen, icke rönas, förrän stycknen äro tillsammans sydde.

Äf allt detta kan lätt slutas, hwad äwen tyer en Sträddare för sin ringa Arbetslön är underkastad, då merendels af honom fordras ansvar för alla de fel, som äro begångne ifrån sielfwa Ullens affslippning, sorterande, melerande, spinnande, och garnets wäfwande, samt Tygets tvättande, walpande, färgande, ramande, öfwerfärande, stoppande, prästande, ja, understundom för sielfwa Ullen, och ändteligen för sitt eget skärande och syende.

Desa fel på Kläden hafwa aldrig warit orwanliga och sällsynta: De kunna altså icke endast tilläggas våra Inländska Kläden; de funnos äfwen på de Utländske, medan man ännu hade dem i arbete. Ingen kan eller påstå, at ett stycke Kläde, som skal gå igenom så många händer och instrumenter, och hwars fullkomlighet beror, utom Konst och Åttsambet, både på Färg, Eld, Luft och Wata, alltid kan til alla delar helt lyckeligen och utan alt fel warda förfärdigadt: Hwarom den bäst finner sig öfwertogad, som wid sika laggranna göromål eller Handtwärf lägger handen.

Icke desto mindre, och i anseende til allt detta, har Sträddare, Ambetet funnit sig föranlåtet, at hyppa sina oförgripeliga tankar, på hwad sätt til-

stårings. Konsten kunde sättas i det stiel, at alt
 äwentyr, alla omilda omdömen, och alt swel
 derwid til större delen skulle förswinna. Som det
 icke är omöjligt, at fel stundom ofstäligen torde
 tilläggas ett swars, godt Klåde, til at dermed
 öfwerhölja någon wid tillfärningen begången otrohet;
 så är ock deremot wist, at ett Klåde kan hafwa
 så stora fel, at Mästaren derigenom sättes i be-
 kymmer och äwentyr, och Ugaren uti mistankar.
 På hwad sätt bör nu detta förekommas? Sådant
 synes ej kunna ske på annat sätt, än at Klådet,
 innan det til nyttjande löpes och afflipyes, bör
 hafwa sitt rätta och naturliga utseende, så at bå-
 de Köpare och Stråddare kunna då redan blifwa
 warse, om det hafwer några fel eller ej; hwar-
 igenom den förre skulle undgå, at låta sig nöja
 med den senares berättelse, och den senare wara frt
 för alla mistankar, och annan olågenhet. I an-
 ledning här af, wil man i wälmening upgifwa föl-
 jande fråga, nämligen: Om det icke wore både
 möjligt och rådeligt, at utur alt klåde, som til
 inländskt bruk *consumeras*, taga bort Präßen och
 Glansen, innan det lemnas til salo? Wille någon
 säga, at likwäl Glansen gifwer Klådet ett wackert
 anseende, så kan wäl detta til en del medgifwas;
 men frågas tillika, hwartil ett sådant anseende
 skal wara nödigt, emedan det ju icke längre råc-
 ker, än tills Sijcket är afflypt, då det straxt af
 Stråddaren i krympningen borttages, hwarwid de
 fel först yppas som derunder legat dälde? En så
 ringa och onödig sak, som Glansen är, synes ju i
 alse

alsingen måtte swara emot den oredda emellan Köparen och Stråddaren, som den samma ofta gifwer anledning til, så wäl som emot den skada, endera af dem ofta märkeligen nog måste lännas wid, samt emot det förshyndande, som i sådana omständigheter kan begås.

Korteligen här skulle ingen twist blifwa dem emellan om Warans godhet och alnetal; i det skället nu ofta händer, at när Köparen får hem sin nya Klädning, och jämförer henne med sin glausiga proflapp, eller märker något annat, som han icke kunnat sig föreställa, råkar han i misstankar, om det i alla måtto har gått riktigt til.

Ej allenast den ömhet hwar och en huser för sitt ärliga namn gör denna sak för Ambetet wiktig, utan synes den ock så mycket mer förtjäna eftertänkande, som det är troligt, at Klädets anseende snarare skulle winnas än förloras, om krynningen eller Slantsens utdragande stiedde af dem, som hafwa at göra med Klädesberedningen, då både Wårktyg, rum och tid dertil hos dem gifwes, som omöjeligen hos en Stråddare sig göra låter, och (det som hufwudsakeligast är) sedan Klädet wore krynpt, det då någon tid finge utan hinder ligga i sitt stycke sammanlagt och Loen (som man kallar) dymedelst å nyo nedtryckas, hwarigenom det skulle behålla sin egen oförändrade Slants och ett beständigare anseende under hela brukningens

gens i det stället nu ofia händer, at tiden är kortare, än man wäl binner torka Klädet, innan det måste tillstöras, komma uti arbete, och hanteras: hwaraf följjer, det Loen sedan står i samma re-ning, som han får uti Krympningen, och då damm efter hand sätter sig der uti, som den uphåller, blifwer han förr af Klädesborsten afsedt än han sig ned lägger; at ej omröra de fel, som oftaft begås af en okunnig wid krympningen, då antingen Klädet doppas uti wain, eller Dukarne, som det läg- ges uti, wätas i kofbett wain, hwarigenom sker, at Klädet aldeles sättes i samma stånd, som när det kom från walken, och hela den öfriga beredningen der på går förlorad.

Skulle nu någon författning kunna tagas som med detta förslag angående Glansens utta- gande, innan det försäljes, wore enligt; så skulle tillika alla omständigheter, som i de främsta an- märkningarna blifwit omrörde, efter möjligheten närmast kunna rättas, i anledning af denna blifogade *Charta*, som då här utinnan kunde tjena till ett rättesnödre, så för Ämbetet som Allmänhe- ten. En ehuru wäl Kropparnes gestalt och lem- marnes rymd är mångfaldigare, än at de i gemen så noa kunna aftagas, eller någon sådan *Charta* uprättas, som at hwar och en i synnerhet til pricka wore lämpelig; så har Ämbetet icke desto mindre besittat sig om, med detta enfaldiga förslag och följande *Charta*, så tydeligen sig göra låtet, at wid handen gifwa, huru mycket Klåde til en Kläd- ning

ning kan behöfwas: och i så måtto sielf efterkom-
 mit, hwad Beskrifningen öfwer Konströrer och
 Handtwärkare, i det 25 Arket angående Strådda-
 dare, ansedt för nödigt at närmare undersökas
 och utrönas.

Denna Charta

Ar tagen efter en *ordinair* stor Man, som be-
 höfwer Enapt 7 *quarter* långt Bakstycke, och
 7 $\frac{1}{2}$ Dito Framstycke, widden med Armar och
 Byxor i *proportion*, som här wisas.

Räckens Bakstycke. A.

Desß Zwickel bak, och den Lapp som dertill
 brukas. 1. 1.

Räckens Framstycke. B.

Desß Sidohak i Fällorna: och rummet der
 den tages. 2. 2.

Räckens Säcklock, och rummet der det tages. C. C.

Wästens Framstycke. D.

Desß Bakstycke. E.

Desß Säcklocks tvåanne halftwor. F. F.

Räckens Utan, Arm och Under, Armat. G. G.

En Starf under Armen, och rumet der den
tages. 3. 3.

Bägge halfwa Upslagen. H. H.

Deras Under, Foder. b. b.

Wästens Utan, Arm och Under, Arm. J. J.

Twenne deras Starfwor, och rumen der de
tagas. 4. 5. och 4. 5.

Frambyxor. K.

Bakbyxor. L.

Deras Starf, och rumet der den tagas 6. 6.

Byrmedjeband. 7.

Des Ficklock. 8.

Des julp. 9.

Salsqwarden til Räck och Wäst. 10.

Lappar at sättia på medjeband i Byxoraa. Tillika
med öfwerlefworna: X.

Detta alt är nu afstogt efter det sätt, som
närwarande tids bruk i sin fullkomlighet det for-
drar, i sin Façon, med des fulla rymd och widd
uti Skjört och Fällor, och det af nije alnars
Klåde, och nije *quarters* bredd, när det tages ur
Boden, då genom krympningen til det minsta för-
dras i *quarter* uti längden och ett halst *quarter* uti
bredden, som på *Chartan* är afdragit. Men får
man

man Klådet okrympt, då kunna de starkwor und-
 wiskas, som här finnas uti Armar och Byxor,
 och äfwen Lappar blifwa öfriga; eller ock kan
 man bruka $\frac{1}{2}$ alm Klåde mindre.

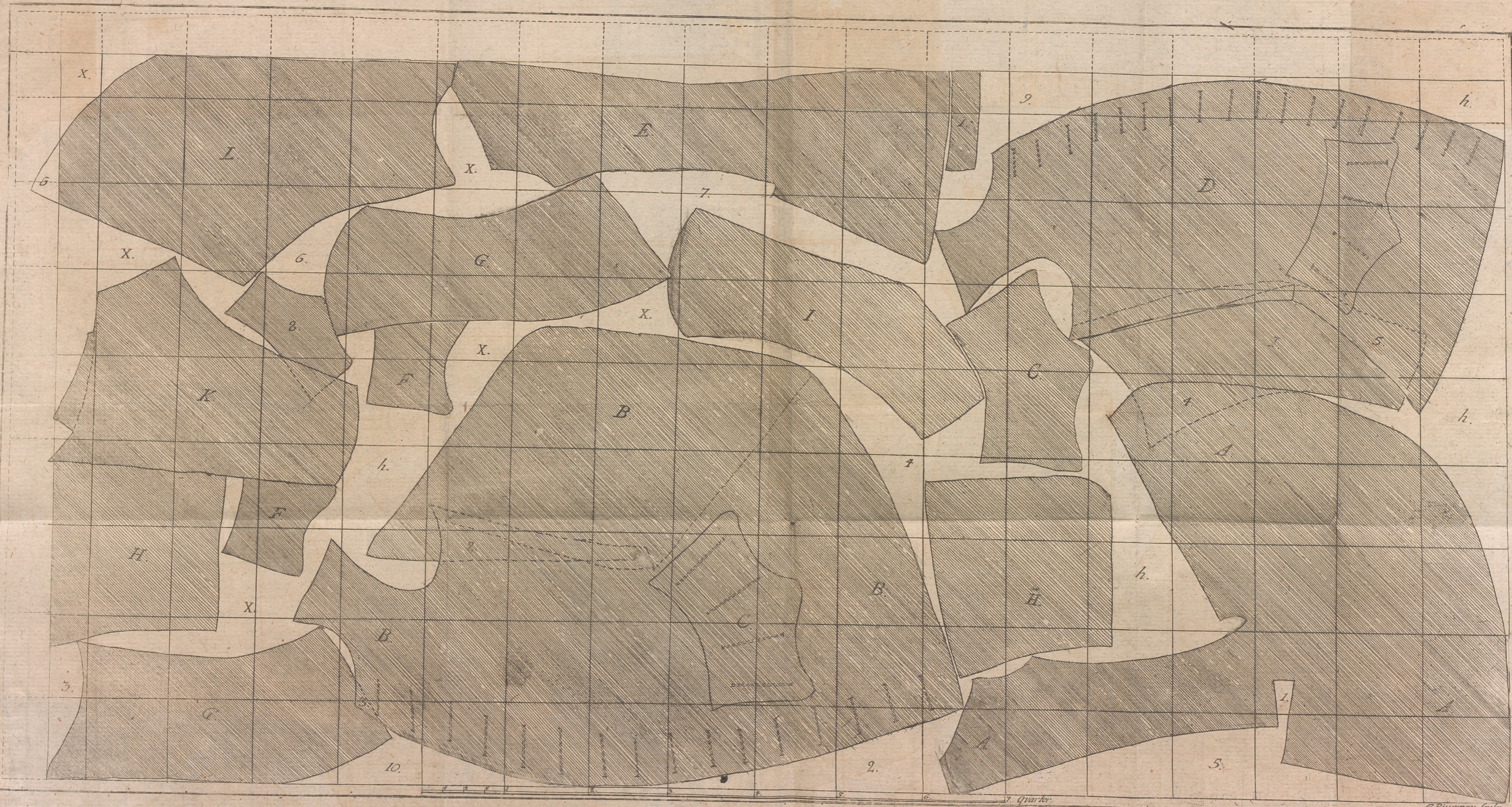
At göra en Klädning till sin widd och längd
 enligt med denna af mindre Klåde, är ock möj-
 ligt, när Skört och Fällor blifwa till sin widd in-
 dragne, som efter utmätning skal bestinnas.

Sålunda hafwer man, efter all mögeltghet, här
 med beskriwit Tillfärings-sättet: hwaraf lättel-
 gen kan finnas, hwad *quantum i proportion* fordras
 till en mindre och större Klädnad, både af bredare
 och smalare Klåde eller Tyg.

I öfrigt wille Ambetet önska, at den plåg-
 sed, som i alla andra Handwärf är brukelig,
 och äfwen af vårt Ambete å andra orter *practi-*
ceras, måtte likaledes här i Riket blifwa mera
 gångbar, så at Skräddaren komme at sälja Klåd-
 ningen eller Stycket rent af, då man wore säker
 at många misstankar skulle undanrödjas. Ty då
 kunde ingen stollas, at skära breda remar af an-
 dras Läder; utan ju lättare pris man kunde brin-
 ga Klädningen till, desto tätare blefwo affättning-
 gen: och ju flera Plagg utur ett Stycke blefwo
 skurde, desto större wore besparingen; så at efter
 ett helt Stycke Klåde ej kunde blifwa mera Lapp-
 par, än nu siundom sker efter en enda Klåd-
 ning. Då skulle jämtwäl Ambetet wara i stånd at
 för

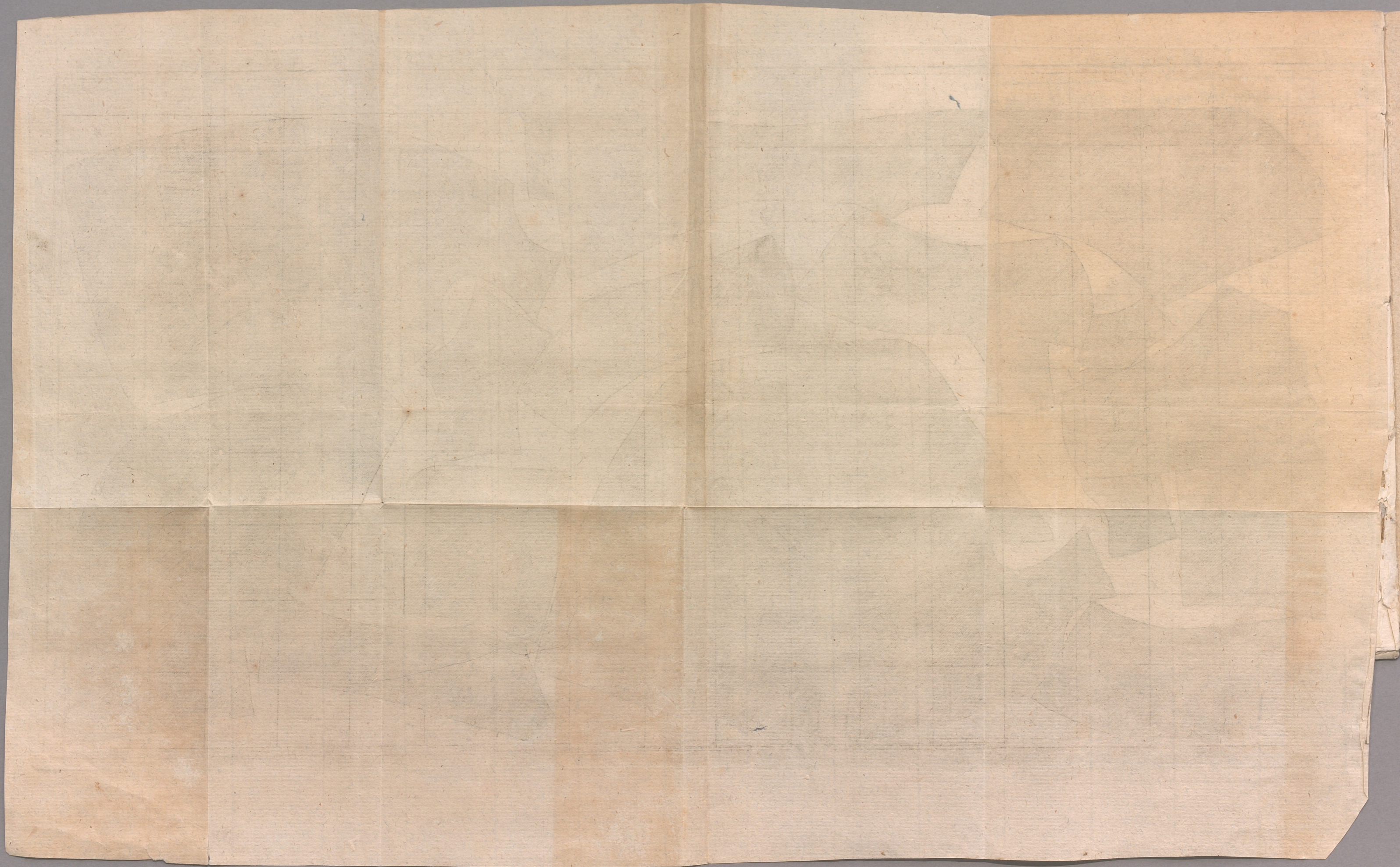
för hwart år utsätta *Pris courant* (det gängbara pris
set) på Klädningar, så gröfre som finare, ifrån
6 till 36 Daler Kopparmynt alnen, för Personer af
hwarjehanda Alder och storlek, allt ifrån Barn till
Fullwuxna; och hwar och en hafwa tillfälle at efter,
råd och åstundan, utan fruktan för oriktighet i
Tillfåringen, utse och för nogaste priset tilhand-
la sig en Klädning, som han mågtade betala,
och hade lust at bära.

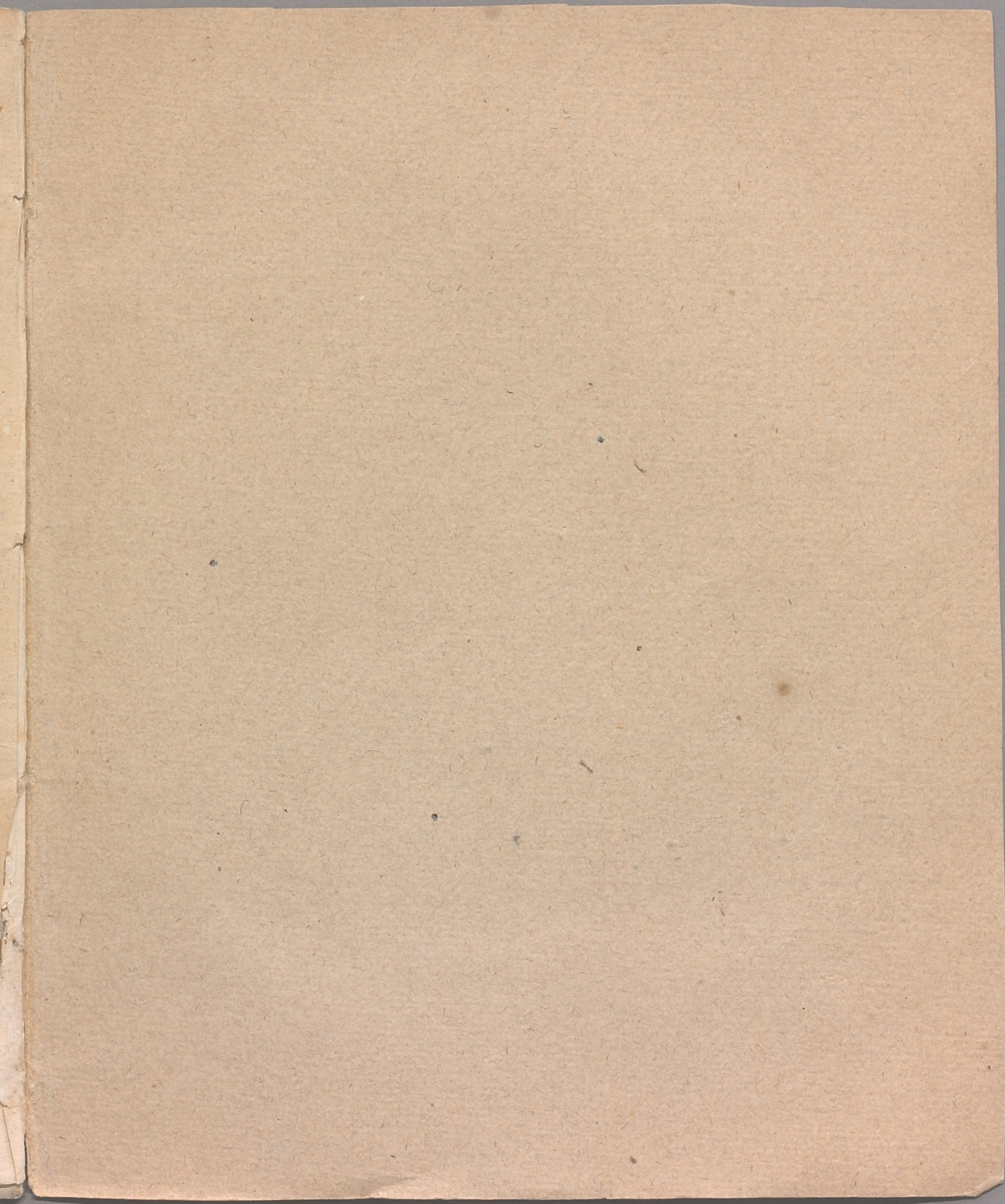

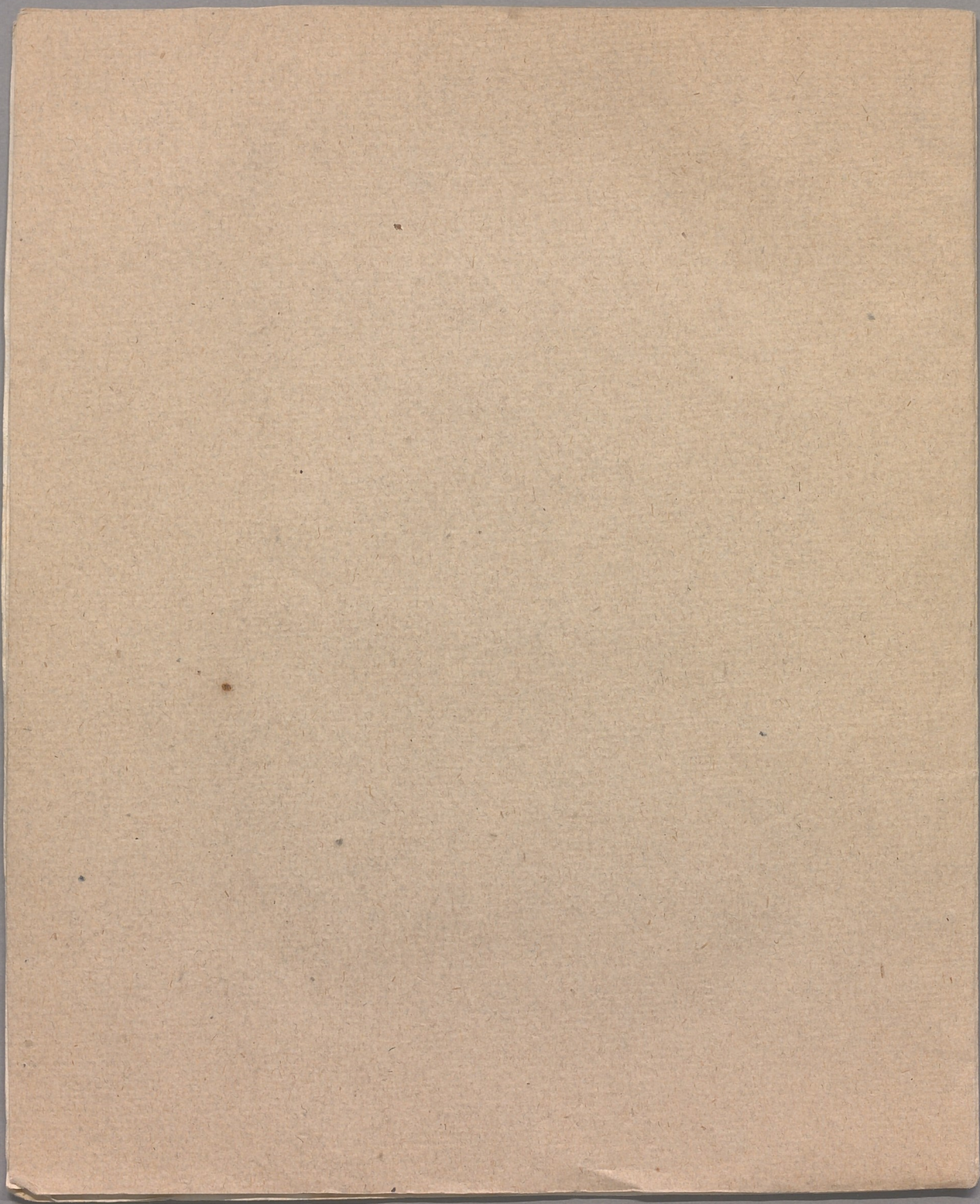

7. Quarter

G. Bierman sculp.

www.books2ebooks.eu